

Meer winst uit MVO

Een nieuw initiatief van IGOV in samenwerking met Lloyds Register is het opstarten van een MVO-kennisnetwerk. De komst is noodzakelijk om marktpartijen en gemeentelijke organisaties te voorzien van duidelijkheid en praktijkkennis.

• door **Rien Kort**

Zowel gemeenten als het bedrijfsleven lopen op het vlak van maatschappelijk verantwoord ondernemen tegen diverse struikelblokken aan. Neem bijvoorbeeld elektro-technisch bedrijf Pilkes Infra, met vestigingen in het Noord-Hollandse Stompertoren en Utrecht. Pilkes is in alle facetten van haar bedrijfsvoering doordrongen van het MVO-gedachtengoed.

Kanttekeningen

Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden jaarlijks stageplekken, leerlingtrajecten en werkervaringsplaatsen beschikbaar gesteld. “Het afgelopen jaar zijn er nieuwe banen gecreëerd voor meer doelgroep-medewerkers met een Wajong, WAO, WIA, of WW-indicatie. Dit is niet alleen iets van de laatste tijd, we hebben een medewerker met een Wajong-status die al 23 jaar bij ons in dienst is”, aldus hoofd personeels-, arbo- en milieuzaken Irene Bosman. Invulling van social return is volgens haar soms best een uitdaging, maar kan heel succesvol zijn. Toch plaatst zij een aantal kanttekeningen. “De uiteenlopende social return-maatstaven die individuele opdrachtgevers hanteren, zorgen voor enige complexiteit. Er bestaan verschillen in de wijze van toerekenen van social return en het vastgestelde percentage.” Vaak wordt 5% van de aanneemsom opgegeven, maar in sommige gevallen is dat eigenlijk te hoog voor de hoeveelheid arbeid die voor een project wordt verricht. “Daarnaast geldt social return meestal voor nieuwe arbeidsplaatsen. Een doelgroepmedewerker die al langer bij het bedrijf werkt, telt dan niet meer mee. Dit werkt tijdelijke arbeidsplaatsen in

de hand, terwijl de beoogde doelgroep juist gebaat is bij een structureel of langdurig werkverband.” Eenzelfde kritische noot gaat op voor de stageplekken voor mbo-leerlingen. “Mbo 1 en 2 tellen meestal wel in de bestekken mee, maar niveau 3 en 4 niet altijd. Hierdoor bestaat de kans dat een bedrijf, om te voldoen aan de gestelde eisen van de opdrachtgever, eerder plaatsen zal invullen met leerlingen van een lager opleidingsniveau, terwijl stageplaatsen voor de hogere niveaus natuurlijk ook belangrijk zijn. Je wilt juist leerlingen stimuleren een zo hoog mogelijk opleidingsniveau te behalen.”

Afvinken en laten gaan

Volgens Theo Duijker van adviesbureau Enspiratie is onduidelijkheid de grootste boosdoener van de gebrekkige implementatie van MVO binnen de openbare verlichting. “Op papier is alles goed geregeld, maar in de praktijk blijken de voorwaarden niet tot nauwelijks toepasbaar.” Duijker heeft via activiteiten met Eleq een achtergrond in de openbare verlichtingswereld én het sociaalmaatschappelijke veld. Vanwege zijn expertise in de menselijke kant van maatschappelijk verantwoord ondernemen is hij voor de oprichting van het kennisnetwerk mede gevraagd om de ambities binnen de branche een plek te geven. Hij stelt dat zowel de gemeentelijke organisaties als hun opdrachtnemers de materie simpelweg niet begrijpen. “Gemeenten weten niet wat ze moeten eisen, terwijl de ondernemers niet weten hoe ze aan de vraag moeten voldoen.” Bovendien geeft de MVO-paragraaf binnen een bestek niet veel ruimte om structureel een sociaal beleid te voeren.

“Werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen aan de slag voor de duur van een project. Daarna mogen ze weer vertrekken. Zo krijgt deze doelgroep geen vaste voet aan de grond bij hun opdrachtgevers. De huidige voorwaarden nodigen ondernemers daartoe ook niet uit. Het is een procedure van afvinken en weer laten gaan.”

Hamvraag

Gemeenten zouden wat hem betreft een voortrekkersrol mogen innemen om deze plooiën glad te strijken. De gemeente zit in de rol van aanbestedder, opdrachtgever en werkgever om tafel met leveranciers en opdrachtnemers. “De hamvraag die gemeenten zichzelf daarom moeten stellen is: hoe kunnen we dit verhaal nou zo helder maken dat iedereen eraan kan voldoen? Inclusief de gemeente zelf.” Het betoog van Duijker komt in de kern neer op een sterke verbetering van de communicatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. “Met het vooraf in samenspraak helder en bondig formuleren van de wensen en verwachtingen voorkom je een hoop ruis op de lijn. Zo simpel is het. Het is er tot nu toe alleen nooit van gekomen.” Voorbeelden van ondernemingen met succes en praktijk-casussen zijn daarom heel belangrijk, besluit Duijker. “We willen immers ook ervaringen delen en vertalen naar een praktische invulling. Dat organiseren we in het MVO-kennisnetwerk.”

Impact

Namens Lloyds Register gaat Ton Wessels zich inzetten als organisator van het beoogde kennisnetwerk. Zelf kwam hij in aanraking met de door gemeenten ervaren problematiek, nadat het IGOV hem als spreker voor een bijeenkomst had uitgenodigd. “De doelen zijn bij velen helder, maar het beleid is dat niet. De IGOV-leden ervaren nogal wat onduidelijkheid en lopen tegen veel praktische problemen aan. Veel gemeenten weten niet precies wat ze hun opdrachtnemer moeten vragen en hoe ze de gegeven reacties moeten beoordelen. Bij mij ontstond de indruk dat ze geen idee hebben wat MVO precies inhoudt.” Extra knelpunt is dat de gemeentelijke organisatie uit meer operationele lagen bestaat. “Elke afdeling bekijkt het vanuit de eigen, unieke invalshoek. Dat maakt het probleem niet minder complex.” MVO reikt in ieder geval verder dan vertrouwde begrippen als prijs en kwaliteit, aldus Wessels. “Alles draait om de impact die je hebt op mens, milieu en maatschappij.”

Blauwdruk

Al eerder richtte Lloyds Register een soortgelijk kennisnetwerk op voor gecertificeerde bedrijven, met als belangrijkste doelen kennisverruiming en uitwisseling van ervaringen. Dit netwerk dient in grote lijnen als blauwdruk voor het IGOV-initiatief. Toch is er volgens Wessels sprake van een uniek concept: gemeenten en bedrijven die in samenspraak de door hen ervaren problemen bespreken. In 2016 staan een viertal data gepland, waarop vertegenwoordigers

van zowel marktpartijen als overheidsorganisaties welkom zijn. “Het uiteindelijke doel is dat iedereen zowel binnen de eigen organisatie als met externe partijen het gesprek aankan.”

Een zekere urgentie

Volgens Wessels een noodzakelijke stap, aangezien het maatschappelijke belang van MVO steeds groter wordt. “De afgelopen jaren is de regelgeving op het gebied van klimaat, CO₂ en energieverbruik alleen maar aangescherpt. MVO doe je dus niet meer erbij: er bestaat een zekere urgentie. Niet alleen vanuit de overheid, maar ook vanuit de markt.” Of het nou gaat om het besparen van kosten, het verantwoord van je beleidsstrategie of het aantrekken van talentvol personeel: MVO helpt bij het beter positioneren van de eigen organisatie, concludeert Wessels. “Gemeenten profiteren dankzij een verantwoord verhaal richting de burgers, en door het aantrekken van de juiste bedrijven bij het uitvoeren van hun takenpakket.”

‘Gemeenten weten niet wat ze moeten eisen, en ondernemers weten niet hoe ze aan de vraag moeten voldoen’

Herkomst materialen

Bij MVO en duurzaamheid moet ook worden gedacht aan de herkomst van gebruikte materialen tijdens het productieproces. Adviesbureau Nederlands Licht Instituut pleit daarom momenteel hard voor een onderzoek naar de duurzaamheid van armaturen en lichtmasten. “Binnen de markt zijn er ontelbaar veel fabrikanten die pronken met duurzaamheid: cradle to cradle, de herbruikbaarheid van de materialen en inzicht in het energieverbruik van armaturen”, legt Bas Sollie van het adviesbureau uit. “Toch wordt in dat verhaal de milieubelasting tijdens het productieproces niet meegenomen. Hoeveel CO₂ is er tijdens het fabriceren uitgestoten en hoe ‘duurzaam’ is het gehele productieproces eigenlijk geweest? Het zijn vragen waar vooralsnog geen duidelijk antwoord op kan worden gegeven.”

Levenscyclusanalyse

Na onderzoek stelde het Nederlands Licht Instituut vast dat informatie hierover zo goed als ontbreekt. “Er kan niet met zekerheid worden gezegd of er tijdens het productieproces wel of geen sprake is geweest van slechte arbeidsomstandigheden, kinderarbeid of het gebruik van schadelijke grondstoffen.” Een volwaardige levenscyclus-analyse naar de milieueffecten van winning tot sloop is daarom wenselijk. Inzicht in de grondstoffen, de ontwikkelingsgang en de bedrijfsvoering van de fabrikant zijn noodzakelijk om een goed beeld te krijgen, stelt Sollie. De levenscyclus-informatie is niet gemakkelijk verkrijgbaar. Bovendien zijn

de meeste cijfers niet volgens een vaste methodiek bepaald, dus bestaan er forse verschillen per product. Dat vraagt om standaardisatie van de getallen. De door Rijkswaterstaat ontwikkelde tool DuboCalc draagt daaraan in belangrijke mate bij, en is gratis beschikbaar voor alle opdrachtgevers en marktpartijen.” Het Nederlands Licht Instituut heeft het IGOV Innovatieplatform benaderd om gezamenlijk op te trekken bij het kweken van meer bewustwording. “Onderzoek is nodig om vast te stellen of leveranciers met een kritische blik kijken naar de fabricage van hun masten en armaturen. Wij willen vervolgens samen met hen om tafel om hun armaturen op basis van duurzaamheid met elkaar te vergelijken. Belangrijkste doel is daarbij het correct en volledig informeren van de afnemers.” Voor meer informatie en voor het aanmelden voor dit netwerk kunt u terecht op www.igov.nl/innovatieplatform

IGOV Kort

- IGOV introduceert op 21 januari 2016 met Lloyds Register als partner een kennisnetwerk MVO en Innovatie. Hoe kunt u effectief inspelen op MVO-ontwikkelingen in uw waardeketen? Intervisie met uw MVO-vakgenoten inspireert en bespaart tijd en geld. Deelnemers zijn directeuren, hoofden inkoop, HRM-managers, beleidsambtenaren en aanbestedingsspecialisten.
- Theo Boerman, wethouder van de gemeente Hardinxveld-Giessendam, is de nieuwe voorzitter van het overleg van IGOV met Net-beheer Nederland.